

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Saltdal.

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av: Jensoft Svingsen

Gard:

(adresse): Rogvann

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

nr. 1. -

Ja en uia vel si det ialfall for år 1900.

- 2 -

Ja folk hadde ikke noe å si på at de unge giftet sig i grannelgda, men de sa uia helst at de ble i bygdene.

- 3 -

Det var helst alminnelig. Gjeldne og aldrig at en husemannsgutt giftet sig med si garsjuka.

- 4 -

Ja både for gutter og jenter.

- 5 -

Ja i mange tilfelle.

- 6 -

Ja gamle folk forteller at rike, eller garsiere stilt store krav til den rimmene eller dårlige skulle gifte sig med.

- 7 -

Nei.

- 8 -

Ja en kjemmer til rikkenlegthe. d. v. s. her i bygda at en gutt fra en går fikk jenta til uaboen og at uaboen gutt fikk jenta til uaboen, meningen var vel at garna da slapp å deles.

- 9 -

Var det uenmannskam, var uabok uenningen at garna skulle bli store også i styrke eller.

nr. 10. -

De fleste reagerte sterkt på skyldskapagifte. Men det
har vært at søsknebarn er blitt gift, likeså brunsninger.
Men det er umulig å se her i bygd slike nye slektskaps-
forhold mellom brud og brudgom.

- 11 -

Det var det samme.

- 12 -

Jø det hente nok, utvilsomt ble i mange tilfelle at han
eller huns fulgte hjemmet og reiste til Amerika eller andre
steder.

- 13 -

Det var nok vanlig menning.

- 14 -

Ja det var ofte at både usboer og andre som
hjälpe de unge.

- 15 -

Det er ikke kjent her, men vi vet at den lil
berüllipet var kommet både kelligrauner og
smadeskift, medt brud eller brudgom.

- 16 -

Jeg kjenner ikke noen.

- 17 -

Ja jeg tror hennene og andre stod friere ved
valg ved gifternes og kunne gifte seg med hvem
og i hvilken gruppe de var ønsket.

- 18 -

Ja, de var jo ikke berüllipet lil noen.

- 19 -

Ja, men jeg tror ikke det var på grunn av at jenta
hadde. Homode eller bok.

- 20 -

Ja en kjenner til at i gamle dage, eller la oss
si for 1400, var det en utbredt for: et jule og nyttårs
afsen fikk de se sine tilkommende, ved at han
eller huns gikk fra julebordet og rundt høyt og var
de så kom til det neste vindu skulle de se inn i
stuen og der som satt i den tomme plassen ved
bordet skulle huns-han få til åtenne. Likers hvis
han eller huns spiste en spekesild tre torsdager
eller hverandre og ikke smakte, varu ekypa. Så

02901

No. ~~han~~ skulle han eller hien få bringt vann å drikke av den tinn - han skulle få til åttumake.

- 21 - Det kom jeg ikke hørke, men har hørt at enkelte brakte en eller annen lappkone som det gikk ord om, kunne mer en andre, for å få råd eller midter til å bringe en til kjuleik.

- 22 - Ja enkelte trodde feilt og fast på det.

- 23 - Nei voksne gutter og jenter måtte helst ikke tale ord, eller være ilag om dages. Dette var riktignok fra 1900 her i bygda.

II Kallefriing.

- 24 - Jeg har ikke bestemt si årstall, men slik en forstår dette med kallefriing så var det slikt omkring 1910.

- 25 - Det var helst ordet "kallefriing" som ble brukt.

- 26 - Nei man skilte seg hvor jeg ikke det var her.

- 27 - Det kom jo an på hvor mange jenter det var på garna de skulle til, men helst var det vidkommende eller.

- 28 - Ja vidkommende måtte jo være voksne for å få være med.

- 29 - Det var helst gutter fra samme grannelaget (vannet osv.).

- 30 - Ja det var alle i bygda.

- 31 - Nei det har jeg ikke hørt noe om.

- 32 - Ja det var det.

14459

Nr 33.-

Ja det var ingen forskjell.

- 34.-

Det har jeg ikke hørt noe om.

- 35.-

Det var helst lørdagskollenen.

- 36.-

Ja særlig var det lög lik på garen.

- 37.-

Det kunne være meget forskjellig.

- 38.-

Ja de fleste prøvde nok å gjøre meg så ukjennelig som mulig.

- 39.-

Nei

- 40.-

Ja i de fleste tilfelle.

- 41.-

Jø ukjelle trygde seg ikke noe om det, menes andre prøvde å hindre slike besøk på alle veier.

- 42.-

Det berodde vel på hvem det var som kom og i de fleste tilfelle drøydde de vel for de slapp uavvarene.

- 43.-

De hadde vel et eller annet godt i lommen fr. sukkerbøyer som de bod fram.

- 44.-

Det har jeg ikke hørt noe om.

- 45.-

— Do —

- 46.-

Det kunne vel være luge, alt eftersom de ble medtall.

Den æstlige uollefriieren.

- 47.-

Ja det høites vel oftest at en ble værende hos jenta eller jentene, hvis de var flere.

- No. 48 - Det kunne så forskjellig, hadde han en fast jente så gikk han vel ut det passet ham.
- 49 - Ja det var nok om å gjøre at så få som mulig vite om det
- 50 - Det kunne være både et og to år.
- 51 - Det kunne være mange slags ting, uten at jeg her kan uttrykke meg.
- 52 - Det kunne ofte være halvaksene guttar, men også de andre av flokken han hadde gått sammen med for.
- 53 - Det forekom ikke her.
- 54 - Et høyt faulestykke som ble gjort for jenta eller gutten, ble ikke tatt ill opp.
- 55 - Slik også med frøldrene d.v.s. når alt var med utv.
- 56 - Nei det tror jeg ikke.
- 57 - Her i leygda har det ikke vært sæter siden i 1860 og vi er det ingen som kan fortelle om det.

III A. På kirkebakken.

- 58 - Jeg tror at det kunne de, men jentene var jo bligge og hørdt seg gjerne på uttømm.
- 59 - Ja guttene hadde jo brudevill, som jo frue midt 1880-90 era ble solgt på kirkebakken.
- 60 - Det har jeg ikke hørt om, men jentene hadde alltid litt kirkeumat med seg når de var til kirken; men tror ikke den ble leidd andre.

- No. 61 - Det blei vel helst til det. Har aldrig hørt at jentene tok initiativ.
- 62 - Det kunne tines vel ha, men på hvilken måte er ikke kjent.
- 63 - Nei.
- 64 - Nei.
- 65 - Nei.
- 66 - Nei.

B Gjortebånd sammen med andre.

- 67 - Egentlig gjortebånd var ukjent i gamle dage her i bygda. Heller ikke ved konedåp, eller brylløper. Det mest var brudekjoler som kunne vare fra 2-6 dage. Men enkelte brukte jo sine vermente slektinger i Tulle, samt i farten og ble da gjerne berystet med vanlig kort, somme tider også med en dram og en kringel. Denne gjette holdt seg frem til 1870-80 åra her i bygda.
- 68 - Det vet jeg ikke.
- 69 - I brudekjoler var det ingen fast regel hvor som skulle være sammen i flatveg, det var om å finne seg en plass hvor som helst og sammen med hvor som helst.
- 70 - - 71 - Kjennet ikke til nam stallekand her, men en de kalte "Lauvdaus" som ble hørt i brudekjoler hvor de holdt hverandre i hendene og danset rundt i brudekjolen og omgav henne til brudegjennem at han skulle ta gull søn på henne.

82001

No. 71. -
- 72. -
- 73. -

Er ikke bjeuet her.

Er Anden høve der eldre var med.

- 74 -

Ja i eldre tid.

- 75 -

Ja der var nokk med, men om der ble dansen
vot jeg ikke.

- 76 -

Ja om våren og om høsten, når loppene kom
med til liggde for å handle. Så var det et marked
i romhelga hvor folk som bodde i uobokommunen
kom for å kjøpe ting som bøter, iver, sjeskar,
kister, stauver, kornskåp og meget annet,
E blytø eller kjøpte halvdalingske heder, skinn
smør, ost, falg og meget annet.

- 77 -

Det vet jeg ikke, men det var ikke dans der.

- 78 -

- 79 -

Vit ikke noe om det, men jeg har ikke hørt noe
om det.

D. Sammenkomster der ungdommen var mest for seg selv.

a) om sommeren.

- 80 -

Nei.

- 81 -

Vit ikke.

- 82 -

- or -

- 83 -

- or -

- 84 -

- or -

- 85 -

- or -

- 86 -

- or -

- 87 -

- or -

- 88 -

Ja ved Jonsokk og der var det både dans og
annen uovs.

- 89 -

Nei.

- 90 -

Nei.

- No 91 - Ja sommerkveldene kom ungdommen sammen til dans og lek og annen utro.
- 92 - Nei det var ikke voksne med.
- 93 - Gjeldene. guttene og jenter for seg selv.
- 94 - Det var en tid at ungdommen samlede på brygger til dans, og på den gjitte de for seg selv.

B. om Vinteren.

- 95 - Ja "kvalsato" var en gammel spillt her i bygd. Her møttes både eldre og yngre, endel beredte, uanset kødet eller spant og andre vrede fargede bånd som bruktes til horeband eller til bånd i fimmerko. Så kom guttene og de spilte da gjerne kort om disse bånd som jentene vrede, hvor de satset uovr in hvor.
- 96 - Det var helst på frijelsvinteren og en tid på ellejelsvinteren. Disse sammensetningene "kvalsato" varte gjerne fra kl. 5-8, eller enda lengre.
- 97 - Ja. men ikke etter en bestemt orden.
- 98 - Nei.
- 99 - Ja der kunne nok fortelles historier, og så saug visa. Noen liker bli vist ikke svært med.
- 100 - Nei ikke til vanlig. Det var guttene.
- 101 - Bare guttene rydda. Det var jeldene motstell.
- 102 - Guttene.
- 103 - Det var vanlig at guttene belakte hele kalaset.
- 104 - Det tror jeg ikke.

22551

Nr 105-

Nei. Alle mannfolkene var jo på Lofotfiske.
men det hente at jentene slo seg sammen i
Kjelkebakken, eller på skøyter på isen om de var god.
Kappkjøring var det ikke.

- 106 -

Der kunne alle von med. De slopp å springe
om lov av noen.

- 107 -

Nei.

- 108 -

Nei, men husbondsfolket så nokk mer etter sine egne.

- 109 -

Gjeldem var annett en religiøse.

- 110 -

Ja det så slik ut.

IV. Juleträd

- 111 -

Dele avsnitt er ikke kjent her, og heller

- 112 -

er de ikke kjent i dets. her omkring.

f. o. m.

- 129 -

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING 14459

Tilleggsop på neste side.

/-

Tilleggsp. nr 39.

Mors og Færdagen:

- No 1.- Mondagen bli hødt omalt her.
- 2- Det ^{er} kjempe at en har en tilstelling, aldrig
fest i møtelokaler.
- 3- Fugen.
- 4- Ja, jeg tror det er slik her i bygda.
- 5- Nei
- 6- Nei
- 7- —
- 8- Ja, både i Lokalavisen og i skolen og kirken fra
prekestolen.